

„EDINOST“

Izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pol leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se računa po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računa po pogodbi.

Naročnine, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom začelo je IV. četrtletje XIV. tečaja našega lista. Vabimo zato naše gg. naročnike, da svojo naročbo o pravem času obnove, da ne nastanejo neredi v pošiljanju lista.

Opozarjamo ob enem gg. naročnike, kateri svojega dolga doslej niso še poravnali, da svojo dolžnost čim prej storé.

Cena listu je:

za vse leto gl. 6.—
za pol leta gl. 3.—
za četrt leta gl. 1.50

Prihodnja doba bo tim zanimivejša, kajti vršile se bodo v njej deželne volitve v Trstu, o katerih bomo natančno poročali. Vabimo tedaj slov. rodoljube, da naš list tudi gmotno podpirajo in širijo. Stare naročnike prosimo, da nam še dalje ostanejo zvesti ter poravnajo, ako imajo še kak dolg pri upravnistvu; nove pa, da naročivši se zajedno tudi plačajo.

Upravnistvo „Edinosti“.

Okoličani in volitve v mestni svet.

I.

V kratkem se pričnejo volitve v tržaški mestni in s tem tudi v deželni zbor. Gotovo bi bilo dobro ako bi tudi v mestu prodrli kak naš kandidat ali umno spora-zumljenje s takozvanimi konservativci je nemogoče in za nas — nevarno. Pozornost moramo tedaj obračati v prvej vrsti na našo okolico. Če vlada v okoličanih zdrav razum, če se ti zavedajo, da upravni postavljajo prave Tržičane, — zmagati mora vsih 6 okoličanskih, narodnih poslancev, koje bode predlagalo politično društvo „Edinost“. — Dosedaj se je uže mnogokrat pokazalo, da ne vlada povsem zdrav razum med okoličanskimi volilci, mnogokrat so uže prodrli v okolici nam

nasprotni kandidati! Človeku, kojemu so dobro znane okoličanske razmere, zdi se jako čudno, da so okoličani taki ljudje, kateri sami javno pokažejo pri volitvah, da so vredni imena „ščavi“ — s kojim jih pitajo njihovi največji nasprotniki! Kaj je temu krivo? Edino le to, da okoličani navadno prezirajo svoje voditelje in veljake ter si mislijo, če so z njimi skupaj odrastli, če so hodili skupaj v domačo ljudsko šolo, da neso dolžni enakim prvakom nijedne časti ter jim ne pripoznavajo nobene prednosti!

Nahaja se v okolici dokaj naših podjetnikov vrlih v svojem poslu in vrlih rodoljubov. Domači delalci pa kažejo premalo ali še celo nobene časti nasproti tem podjetnikom — svojim načelnikom in gospodarjem; kar je svojega domačega, zamenjajo, prezirajo okoličani. — Beseda pametna, primerna beseda naših okoličanskih veljakov jako malo upliva na take vrste ljudi. Pri volitvah morajo se okoličanski veljaki mnogo truditi, da podučijo to nevedno ljudstvo, da mu razjasnijo pomen volitev, da ga odvrnejo od nasprotnih plačanih agitatorjev.

V okolico pritepeni tuje pa so tem ljudem pravi mogotci. Tuje so genij okoličanov — tuje je spoštovan v okolici — bodisi uže najzadnji brivec! Žalostno a resnično. Opazoval sem, da se pritepa uprav dokaj brivcev — tujecev v okolico, da si tu vdobé potrebnega zasluzka od domačinov. In te brivce pozdravljajo — in se jim pri tem klanjajo domači okoličani nazivljajoč jih „šior“ in „tenjor“ pri vsakej drugej besedi! Dakle tem ljudem je več sem pritepeni tujec — revni brivec, koji se od njih preživlja nego domači veljak, koji lahko ima na tisoče premoženja! — „Spoznavajmo sami sebe“ — te besede naj bi si vpečatili v čelo enaki okoličani; te besede naj bi skrbno prevdarili — in se po njih ravnali! Slovenski okoličan bodisi še tako olikan ali bogat, stavljen je vedno „pod ničlo“ pri svojih

rojaki, med tem ko se v vsih obzirih gleda le na tuje in te poveljuje! Ali okoličani dobivajo i „njim primerno povračilo“ za enako svoje mišljenje in ravnanje. Ti privandrani tuje, koji pri nas obogatijo, ali vsaj od nas živijo postanejo prave „paše“ okoličanov — in posebno, ko si so v svesti, da so uže dobro ukorenjeni v okolici. — Barkovljani se lahko iz tega mnogo naučijo! V Barkovlje je prišel pred leti človek iz istrske Čičarije ter tam zavzel mesto strežaja v krčmi. Skratka: stregel je domačim ljudem, da se je preživljal; kmalu so pa tega človeka nazivali domačini s „šior Pepe“. Imenovani človek prišel je zatem točiti žganje slednjic ga je magistrat imenoval tamošnjim županom (capovilla) zdaj se veda ne le kot „šior“ (go-pod) temveč kot pravi paša! O njegovem „delovanju“ ne bomo govorili v tem članku ker se je o njem uže premnogokrat v „Edinosti“ omenjalo. Enačih slučajeve je po okolici mnogo. Ob času volitev začnejo ti ljudje svoje lahonsko delovanje. Tekajo ti od hiše do hiše, prigovarjajo, pretè plačujejo glasove in Bog ve kaj še. Ali tem ljudem se je treba žalibog manj truditi v tem poslu nego okoličanskim veljakom koji le mirno prigovarjajo svojim ljudem naj volijo domače kandidate! Ker imajo ti okoličanski nevedneži preveč zaupanja in spoštovanja do tujih pritepencev spoštujejo, poslušajo in ubogajo je ob času volitev. In uprav tem kukavičam posreči se premnogokrat speljati ubozega okoličana na led, kar zadnji v svojej nevednosti rad stori in s tem samega sebe — tepe.

Deželni zbori.

Istrski.

(5. seja dne 22. t. m.)

Po prečitnem zapisniku prejšnje seje izročé se razne vloge in prošnje dotičnim odborom.

V imenu financiijnega odbora poročá poslanec Wassermann sledeče:

1. Da se odobri račun deželnega šolskega zaklada za leto 1888 z dohodkom gl. 145.698.04 in enacimi troški.

2. Dovoljuje se znesek gl. 1370.11, ki se je odveč potrosil; predlog se sprejme in račun odobri.

Na to poročá o proračunu za leto 1889. poslanec dr. Amoroso ter predlaga gl. 181.081 kot trošek.

Pri glavni razpravi oglaš se profesor Babuder, omenja šolskega zakona in žrtv, ki nalaga deželi ter priporočá, da se proračun trezno razpravlja. Dr. Laginja (govoreč prej hrvatski, na to italijanski) predlaga: „da se v pokritje šolskega zaklada v l. 1890 upotrebi znesek, ki se je prihranilo l. 1888, ker ni bila potrjena postava za zboljšanje učiteljskih plač ter naj se tako popravi proračun.“

Odgovarja mu poročevalec rekoč, da je deželni zaklad dolžan pokriti troške šolskega zaklada; kar ostane, to je v korist deželnega zaklada ne pa šolskega. Priporočá torej, da se sprejme predlog odbora.

Dr. Laginja prosi še za besedo ali iste mu predsednik noče dovoliti rekoč, da v predlogih ima poročevalec zadnjo besedo. Dr. Laginja ugovarja rekoč, da mu je dovoljeno po pravilniku dvakrat govoriti ter da mora zavrniti odgovor dr. Amorosa.

Predsednik trdi nadalje, da mu tega ne more dovoliti, ako v to ne pristane ves zbor. Zadnji sklene, da se vnovič odpre razprava o tem prašanju in besedo ima dr. Laginja.

Dr. Laginja odgovarja poročevalcu, da se je v več letih prištedilo lepega denarja, s katerim se kupujejo papirji kreditnega zavoda na 2½ ali 3%. Zakaj se vsako leto votuje tako visoke prinose? Deželni zaklad ne obstaja za to, da se štedi in kadar se dovoljujejo pojedine rubrike, vsakdo mora biti osvedočen, da je znesek ki se

PODLISTEK.

Slike s pota.

VIII.

Oni dan sem hodil po Grabljevi in zabil povedati, da je tam tudi skladišče za les. Ker v Grabljevec privajajo les iz drugih gozdnatih krajev, vdarim jo tja. Ni še davno, kar so iskali v jajcu dlako hoteč zvedeti, da je nekdo nekje pel „rusko himno“. Ko človek začne, mora tudi stvar dognati, sicer ostane — vsaj pri svojih somišljenikih — v sramoti. Za to je dotični nekdo zinil, da je slišal nekje peti „rusko himno“, pa sam ne ve kdaj in pa kje, — kar je najboljši svedok — da je tudi sam ne zna. No, ker so ga le naganjali in naganjali, da bi povedal tudi to, kar ne ve, rekel je, da jo je pelo društvo „x“ na Razdrtem v znani gostilni. Imenovano društvo se na to oglaš, pokaže zobe in hoče protestovati zoper obdolženje nelojalnosti. Naš poštenjakovič se vmakne ter prenese svojo trditvev liki p . . . krošnja na društvu „y z“, da sta jo skupno peli. Tukaj je zopet šumelo, vrelo, vršelo, da je bilo groza. „Himne“ vender neso še dobili. Zdaj je pa našega

neznanege znanca jelo vender skrbeti, kje in kdo je pel imenovano pesen. Ravnal se je po izreku: Kdor zadnji pride, naj bolj prav pride. In tako je prišlo na vrsto društvo „z“ samo samec. Imenovani poštenjakovič je najprej trdil, da mu je nekdo pravil, da je društvo „mislilo“ himno peti; ker pa to v preiskavah nikakor ne zadoščuje, dostavil je iz lastne zaloge, da so jo slišali orožniki. Ker vse to ni bilo res in dotičnik ni mogel tudi ničesar dokazati, jel je z nova trditi, da jo je poslušal (himno) z okna svoje hiše. Ako bi pa bilo društvo „x“ himno pelo, trebalo bi dokazati, da se je to vršilo demonstrativno, kar bi bilo šele kaznjivo. V istini pa se ni vršilo ni jedno ni drugo. In glejte trditve našega poštenjakoviča, tudi tukaj je na mestu. Trdil je, da je šel mimo okna imenovane gostilne, slišal himno peti in ko so jo odpeli, videl je tudi, da je nekdo vzdignil klobuk in zaklical: — — —. Torej toliko varijant za samo jeden trenutek, kojega pa še bilo ni. Mirno in trezno misleč človek prisiljen je trditi, da mora naš poštenjakovič biti podvržen luninemu uplivu. To sem hotel povedati v dokaz, kako išče nekoji dlako v jajcu.

Blagovoljnemu čitatelju pa predočim danes hribovsko vas z imenom Zajčji dol. To je kraj, kjer ima les svojo ceno. Zajčji dol je vasica popolnoma gozdnega značaja. Tu raste zraven plemenite hrške dišča jelka, zraven cvetoče jablani smolnata smreka. Bukev objemlje češpljo, češnjo smrdeljiko. Mej bujno to prijaznostjo narave in napredka blišče se bele hiše jedno in nič nadstropne, kar priča o skromnosti tukajšnjega bivalstva. Hiše so razvrščene ob veliki cesti, koja nekoliko oživlja zapuščeni kotiček slovenske zemlje. Čim prideš v vas, udari ali za pravo zapraši se ti v nos duh po smoli, jelovini in gozdnem lesu. Ob vseh hišah vidiš skladovnice hlodov, krljev, tramov, gred in druge lesene robe. Ljudstvo se bavi le z gozdom. In njih značaj diši nekako po opraviilih.

Ko sem dospel v Zajčji dol, bilo je v nedeljo popoldne po več rnici. Baš pristni čas in kakor navlašče zame. Ni ga namreč priročajšega časa mej našim ljudstvom kot je baš nedelja popoldne. Vsaka gruča ljudi ima svoj pomenek, vsak posameznik veselje na licu. Še živahnejše je v gostilni, kamor se pa vrnem pozneje.

Pregledovaje vas od konca do kraja ali kakor rekajo v Zajčjem dolu: od Skončarja do Zakotnika, opazil sem ob cesti nasproti si stoječi popolnoma jednaki hiši. Vse, vrata, okna, svigli, slemena, dimniki, vogli, vse je popolnoma slično. V obeh je gostilna, v obeh prodajalna, pred obema sta kupa in celo do polena jednaka kupa lesa in drv. Soseda si namreč v vsem in vedno jako nasprotujeta. Oba sta vasi prvaka in za vsakim, rekel bi stoji polovica vaščanov v vednem nasprotovanju v vednem boju kakor Izraelci in Filistejci. Kakor omenjenih sosedov ne sme jeden za las naprej ed drugega, tako se kosajo tudi njihovi posnemovalci, le s to razliko, da borba ni tako huda, ker nema biti o čem. Ne bi bil verjel, a videl sem na svoje oči popolno podobnost hiš in čul iz obeh gostiln povsem jednako velik krič. Stopim v jedno. Duh tobaka in vina rine mi v nos, nekaj pivcev gotovo uže v drugi ali tretji etažigibalo se se je proti meni, polivajoč vino iz kupic, hoteč mi menda dati, da pijem. Drugi so me uže popraševali, če vem, kdaj bodo zopet odkazovali les in drva v gozdu. Odgovoriti jim nesem vedel kaj zato sem se

dovoljuje za dotično stvar res potreben ter se ga v to istinito potrosi ne pa prihrani v kakej hranilnici. Radi tega je on stavil svoj predlog.

Posl. Babuder javlja, da je zadevo prevedel; odgovarja Laginji, da mi nemamo dež. šolskega zaklada, temveč da ga pokriva dež. zaklad. Stanje deželnega zaklada se je zboljšalo, kar kaže, da je sedanja uprava dobra. Radi vsega tega se protivi predlogu dr. Laginje.

Poslanec Gambini povdarja, da šolski zaklad ne jemlje vsega zneska, ki se mu ga dovoli naenkrat ampak polagoma. Ako se kaj prištedi, pripada to dež. zakladu. Bolje bi bilo, ako bi se zadeva obravnavala pri razpravi o dež. proračunu.

Poročevalec se strinja z predgovorniki. Dr. Laginja umakne svoj predlog ter si pridržuje o tem govoriti o proračunu. Predlog šolskega odseka se na to sprejme.

V imenu istega odseka predlaga dr. Amoroso, da se odobri proračun pokojninskega zaloga za učitelje ljudskih šol za l. 1890 h kateremu naj bi dežela prispevala z zneskom gld. 3730. Predlog se sprejme.

V imenu politično-gospodarskega odseka predlaga dr. Vergottini načrt zakona po katerem a) taksa za vsacega psa v mestih in trgih bode znašala v največjem iznosu 6 gld. najmanj 2 gld. in b) na kmetih, kjer so psi potrebni za stražo, bode se plačevalo za vsacega psa največ 1 gld. in ne manj kot 50 kr. Zakon se sprejme.

V imenu šolskega odseka poroča dr. Scampicchio pozivljajoč zbor, da sprejme načrt zakona s kojim se premeni §. 37 deželnega zakona od 3. novembra 1874, št. 30 o uredbi pravnih odnošajev mej učiteljskim osebjem na javnih ljudskih šolah. Tudi ta zakon se odobri in seja se sklence ob 12^{3/4} pop.

Kranjski.

(IV. seja, dne 18. oktobra l. 1889.)

(Dalje in konec.)

Povodom praznovanja 40 letne vladje Nj. Veličastva cesarja Frana Josipa I. ustanovila je gospa Josipina Hočever za udove, sirote, šolarje Radovljiške mestne srenje in občine Radovljiško-ustanovo z zakladno glavnico 23.000 gld., dalje ustanovo za uzdrževanje učiteljske hiše v Radovljici z 2000 gld.

Deželni odbor je sklenil ti ustanovi brezplačno upravljati.

Sklep ta se odobri.

Poslanec Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o prošnji županstva na Bledu, glede podpore za popravo mostu čez Savico in za ceste iz Vodežič v Zagorico in nasvetuje, da se deželnemu odboru naroči v ta namen dati podpore 1000 gld.

jim pa, menda jako zameril. Iz njih pogovorov sem spoznal, da gre razven o gospodarskih, eminentno njih se tikajočih, zgodovina, zemljepis, politika in narodna ekonomija, vse na glavo. Vseh teh in tacih „kozolcev“ ne bom omenjal, zadoščuje naj le ta-le:

„Naša vas je bila kedaj bogata. Sekali smo, kolikor in kar smo hoteli, tako je pravil oče in ranji Markec“. Tako je začel golobrad, srednje dobe človek. Videlo se je, da hoče nase potegniti vso pozornost, zato nadaljuje. „Gospodi smo dajali desetino, pa smo bili vsega prosti. Vojake so sicer lovili, a kaj tisto, saj je tako skoro vsakdo ušel. Pravil je pokojni Markec dostikrat, Bog se mu smiluj za duše — tu je pripovedovalec privzdignil klobuk, kako so prišli tudi po njega. Baš tedaj je bila vojska menda s Turkom, ki je hotel imeti ves svet, da bo jeden sam Bog (tu je spet privzdignil pokrivalo) in jeden sam kralj. Markec se je tedaj prav čovlje obuval na hlevu ter se odpravljaj z ajuterkovat. Kar nekdo zaupije: „Markec žolnirji!“ Tedaj pa Markec skoči, kakor da bi mu pri petah zasmodil, a vse je bilo uže zastavljeno. Žolnirji so ga uže imeli prijeti; on pa smuk v seno, po seno

Baron Schwegel želi, da bi organi deželnega stavbinskega urada to cesto prej pregledali in da naj se 1000 gld. dá zgolj le za most čez Savico.

Schweglov dostavek se soglano vsprejme.

Dr. Vošnjak poroča v imenu finančnega odseka o podporah občinam za šolske zgradbe in nasvetuje da se dovoli.

Prošnja občine Cerkvenike za podporo se ne usliši, ker je občina za gradbo šole dobila že 800 gld.

Poslanec Kavčič naglašja revščino prebivalcev Cerkniških, ki imajo dohodka, od Cerkniškega jezera le tedaj kaj, če je suho leto, kar pa letos ni bilo. Doklade občinske so nad 50%, zato predlaga, naj se občini Cerkniški dovoli 100 gld.

Dr. Vošnjak priporoča, naj se vsprejme gospoda Kavčiča nasvet, ki se pa pri glasovanju odkloni.

Dr. Vošnjak opomni, da občine, ki malo davkov plačujejo, nakladajo velike dolžnosti in tako zadolžujejo za pozne čase. Zato nasvetuje, da se deželnemu odboru naroči, da občine opozori, naj ne pričenjajo stavb šol čez svoje denarne sile in prosi krajnsko hranilnico, naj bi zopet dajala podpore za zgradbo novih šolskih poslopij, kakor pred leti.

Poslanec Hribar ima dostaviti nekoliko opazek k finančnega odseka drugemu nasvetu, ki se tiče povabila na kranjsko hranilnico, naj bi ona zopet dala onih 6000 gold. prineska za zgradbo novih šol. Ker je kranjska hranilnica javen zavod, zaradi tega se sme njeno poslovanje tudi javno kritikovati. (Dr. Schaffer klice: „Das ist nicht richtig, die krainische Sparkasse ist ein Privatinstitut; ja wirklich ganz privat!“). Kranjska hranilnica ima gotovo v prvi vrsti dolžnost, podpirati kulturne namene slovenskega naroda, kajti v njo so se in se še stekajo v prvi vrsti prihranki slovenskega ljudstva in to v ogromni večini. Da bi kranjska hranilnica podpirala kulturne namene slovenskega naroda, trebalo bi najprvo, da podpira slovensko šolstvo. A tega ne stori, ona podpira le šolstvo, katero se ne naslanja na večino slovenskega naroda na Kranjskem, podpira le manjšino in tako daje nemški šulferajnski šoli v Ljubljani uže tri leta izredno veliko podporo v zadnjem letu 1888 celo 8093 gld. 80 kr. kakor je razvidno iz računskih izkazov kranjske hranilnice, dasi nemške šulferajnske šole prav nič treba ni, ker nemška šola, katero je mesto po vladnem nalogu ustanovilo, potrebam takozvanih Ljubljanskih Nemcev popolnoma zadostuje. O delovanju nemškega šulferajna neče poslanec Hribar govoriti, njegovo delovanje je itak obče znano. A vprašati treba, kako je mogla kranjska hranilnica, sklicevanje se na kneza Lichtensteina šolski predlog, odrekati vsako podporo za slovensko šolstvo? Da se je ta predlog tudi vsprejel, narodna šola bi ostala le šola slo-

gori do svisli prav pod slasmano streho, drugi za njim. Markec ne bodi len, prodere streho ter zdrane po nji na tla, pa frk v gozd. Zdaj ga pa pojte loviti! Stari časi, stari časi, da bi le še hoteli nazaj“. Tako je mož končal in vse je strmelo ter občudovalo njegovo modrost. Pozneje sem zvedel, da so v nasprotni gostilni imeli tudi slične pogovore. Potem pa so se zopet vrgli na čoke, trame, deske in les sploh. Potem vstanem in grem k sosedu, da ne bi delal sramote vaškemu običaju, ker ne pripadam nobeni stranki. Slišal sem, da so hoteli tudi gospoda župnika potegniti k neki stranki, a modri mož je neki odgovoril, da ne more. Pri tem je tudi ostalo. Svrha vsemu sicer ni kot prepis, vas je pa dan za dnem vender le bolj jednaka. Vsaki dve hiši se namreč natecati, da bi ne rekli: ta je lepša kot pa ta! Zato stavim vas Zajčji dol v izgled vsem drugim dolom in dolinam; le tako naprej, mej seboj se prepiramo za vsako malo reč, tudi za nič, če ni drugače, drugi se nam pa smejejo in nam tržejo od ust to, kar bi imelo nam tekniti, torej le tako naprej in zmaga bo gotovo naša, če ne prej pa tedaj, ko se več ne bomo imeli za kaj prepirati. Vaš C.

venskega naroda in to podpirati ima dolžnost kranjska hranilnica iz premoženja rezervnega zaklada, katerega je znosil njej v oskrbo v prvi vrsti slovenski in to kmetski narod. No pa, gospodje hranilnični, naj bodo sedaj zadovoljni z moralnim uspehom, saj je knez Lichtenstein odstopil in malo je upanja, da bi zmaga la načela, katera je on označil v svojem predlogu. Demonstrirali so torej hranilnični gospodje, sedaj pa naj gledajo, da bodo, ko delé podpore, tudi luč in senco v pravem razmerju za kranjske šole razdelili, da ne bodo obsipali maloštevilnega Kočevja s preobilnimi darovi, mesta katero ima svojo lastno hranilnico, v kranjski hranilnici jako malo ali pa nič in da bodo skrbeli za omiko slovenskega naroda, za katero doslej zares skoro ničesar storili neso. V obče pa podpira govornik predlog finančnega odseka, da se hranilnica kranjska zopet povabi, donasati za šolske stavbe.

Dr. Schaffer pravi, da je bil iznenađen o tej kritiki delovanja kranjske hranilnice in hoče le popraviti trditve, da bi bila kranjska hranilnica javen zavod, ona je čisto privatna. (Klici: Ni res! Smeh.) V obče pa trdi dr. Schaffer, da kranjska hranilnica v obilnej meri podpira slovensko šolstvo, nego nemško. (Smeje).

Poslanec dr. Ivan Tavčar izjavlja, da se nikakor in nikdar ne bode postavil na stališče finančnega odseka, da bi beračil pri kranjski hranilnici za onih 6000 gld. podpore za zgradbo novih šolskih poslopij. Uže to ni bilo umestno, da ne rabi ostrejšega izraza, da se je takorekoč dežela prisilila, ako dá kranjska hranilnica za nove šolske zgradbe 6000 gld., da jih mora dati tudi dežela. In ko je prišla le prva prilika, Lichtensteinov šolski predlog, škartirala je kranjska hranilnica, za njena denarna sredstva res beraški donesek za zgradbo novih šolskih poslopij, kar zaslučuje najostrejšje kritike. Kranjska hranilnica ni počakala se li bode kneza Lichtensteina šolski predlog tudi vsprejel, da si je vedela, da je brezupen in da bi ga nobena pametna državno-zborska večina vsprejeti in mogla! Ali kranjske hranilnice administracija, uganja le nemško politiko, in v to jej služi ravno zavod kranjske hranilnice, ki je nemški političen zavod „par excellence“! Govornik dr. Tavčar se izreče, da je proti dostojanstvu deželnega zbora kranjskega da bi pri kranjski hranilnici moledval za svoto 6000 gld., marveč je treba omenjeno korporacijo učiti respektu proti deželnemu zastopu kranjskemu in krajnsko hranilnico privaditi na maniro, katero je vrhovnemu zastopu dolžna. Govornik z odločnim glasom izjavlja, da je povedal brez ozira na desno ali levo stran deželnega zbora, kako se ima kranjska hranilnica obnašati proti deželnemu zastopu kranjskemu s svojimi 6000 gld., pa če tudi jih neče dati za šolske gradnje.

Poslanec Luckmann pravi, da je njegova najgorkeja želja, da bi kranjska hranilnica ne izvedela, kako se danes o njej govori. Politično društvo krajnska hranilnica ni, a trn v oči njenim nasprotnikom je le, da deluje in podpira nemško vzgojevanje in nemško omiko, to pa le v interesu kranjskega prebivalstva in dežele, kateri je nemški jezik potreben, pa v interesu Avstrije, ki potrebuje jednoličnega nemškega jezika.

Poročevalec dr. Vošnjak ni mislil, da se bode unela o nasvetovani resoluciji finančnega odseka tako burna debata. Nasvet povabiti kranjsko hranilnico zopet k prinosom za šolske zgradbe stavljal se je le, ker deželni zaklad ne zmaga večjih prineskov v ta namen. Ako ne dovoli hranilnica kranjska podpore, no potem si bode dežela in občine same morale pomagati, a misli govornik, da si bode hranilnica kranjska s takim postopanjem sama največ škodovala. Trditve, da bi bila hranilnica kranjska privaten zavod, pa nikakor ni osnovana. Hranilnice kot javni zavod imajo tako velikanske privilegije, kakeršnih noben privatni denarni zavod v Avstriji. Privatna je kranjska hranilnica res, pa le v tem oziru, da se udje društva nadomestujejo zgolj iz svojih (nemških) krogov, kar je vsekako jednostransko stališče in kar krajnski hranilnici v teku časa gotovo ne bode koristilo. Sploh pa

vzdržuje predloge finančnega odseka, ki se pri glasovanju tudi vsprejme.

Proti prošnji na hranilnico kranjsko glasueta poslanca dr. Tavčar in Gorup.

Franu Majdiču, diplomovanemu živinozdravniku, se dovoli za l. 1890, podpore 200 gld.

Poslanec Višnikar poroča v imenu finančnega odseka o deželno-kulturnega zaklada proračunu za l. 1890. in o računskem sklepu za l. 1888. Proračun kaže potrebščine 4520 gld. (mej isto: 2400 gld.) Zaklada preračunjena na 4520 gld. mej istini globe za gozdne prestopke in poljske poškodbe: 2000 gld.; za lovske liste 2500 gld. Računski sklep za l. 1888. kaže stroškov 4530 gld., pokritja pa je bilo le 3960 gld. 66^{1/2} kr., primaklaja torej 569 gld. 33^{1/2} kr., ki se ima pokriti iz deželnega zaklada.

Proračun, računski sklep in razkaz skupne imovine se odobre.

Poročevalec meni, da ko bi se strogo postopalo in bi vsak, kdor hodi na lov, si moral kupiti lovski listek, bi se pod to rubriko dosti več dohodkov doseglo. Tudi priporoča resolucijo, naj gleda deželna vlada na to, da se najstrožje izvršuje deželna postava z dne 17. junija 1870 glede uničevanja belina, hroščev in gosenic, tudi zakon za varstvo ptičev, postava za zatiranje predenice in drugega plevela.

Poslanec Hribar podpira to resolucijo in misli, da bi se moglo mnogo skleniti naj bi se šolska mladina povsod nagrajala za uničevanje belinov, kar se je dobro obneslo lanske leto. Pač žalostno je bilo letos na Kranjskem, ko so bila sadna drevesa v maji tako suha, kakor po zimi. Tu bi morale politične gosposke storiti svojo dolžnost, opozarjati županstva na postave in se obračati s posebnimi pismi do častite duhovščine, da poučuje kmetovalce. Kjer bi pa to ne imelo uspeha, tam morale bi politične gosposke postopati z vso strogostjo, a seveda zato nemajo časa, za druge malostne stvari, jih je dosti več briga.

Ko je letos par občin imenovalo biskupa Strossmayerja častnim občanom, kar škripalo je po pisarnah okrajnih glavarstev samih protokolov, ki so se spisavali o tej zadevi, češ, da so občine svoj delokrog prekoračile, a za izvrševanje koristnih postav se okrajna glavarstva ne brigajo. Torej priporoča vladi strožje postopati.

Deželni predsednik baron Winkler pravi da neso politična oblastva, ampak občine krive, da se postave ne izvršujejo, torej okrajna glavarstva neso zaslužila nikake graje. Kar se pa tiče častnih diplomov škofa Strossmayerja storila so politična oblastva le svojo dolžnost.

Poslanec Hribar odvrne, da če vlada ve storiti v jedni zadevi svojo dolžnost, naj isto stori tudi v drugi vašnejši.

Resolucija se vsprejme in seja sklence.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V češkem deželnem zboru predlagal je mladočeški potlanec Teklý naj bi se en del državnih davkov, katere plačuje Češko porabil tudi za deželne potrebe ne samo za državne, kajti baš Češko je ona dežela, ki plačuje največ davkov ter daje državi največja sredstva v pokritje njenih potreb. Nadalje predlaga poslanec Teklý, naj država zemljiške davke zniža, mesto da je čedalje bolj viša. Kmet je uže tako obložen z davki, da ne more več shajati in ako mu kwalu ne olajšajo davčno breme mora ta najvažnejši stan propasti. V Avstriji so državni davki najvišji. Pri nas pride na glavo po 17 gld. davka, dočim pride na Nemškem po 7 gld. in v Rusiji samo po 6 gld. na vsacega. Govornik predlaga naj se izvede znižanje davkov kratkim potom, da ne bode treba novih cenitev, ki so neizmerno drage. Pobiranje davkov naj bi se izročile občinam, kakor se godi to na Moravskem. Stavljjen je bil tudi predlog, naj deželni odbor prouči, kako bi se vpeljali na Češkem one železniške

tarife, ki so sedaj na Ogerskem v veljavi, ter stavi potem zakonski predlog dežel-nemu zboru. To bi bilo velike koristi za obrt, trgovino in poljedelstvo. Predlagano je bilo nadalje, naj se nemška proizvode bolj obdači, ker nemška obrt silno škoduje češkej obrti. Dr. Julij Gregr je v jako lepem govoru utemeljeval mladočeško adresno, v katerej se zahteva vspostava češkega državnega prava. Koncem Gré-grovega govora vatane Rieger ter predlaga nastopno: Ako se prav glede oblike in vse-bine, kakor tudi glede tega, ali je v se-danji dobi primerno predložiti adresno ne zlagamo s predlagatelji, smatramo vender stvar kot jako važno in našemu narodu milo, ter želimo, da naj bode podvržena temeljitemu razpravljanju v posebnem: odboru. Predlog je bil navdušeno in eno-glasno sprejet. V odbor je voljenih 15 poslancev: pet iz veleposestva, pet iz mestnih in pet iz kmetijskih občin. Kako staročeški listi sodijo o Gregrovem govoru o drugi priliki.

V moravskem deželnem zboru vrše Nemci brezobzirno svoje gospodarstvo. Sklenili so vzeti deset milijonov na posodo v deželne svrhe. Amortizacija tega dolga bode stala deželo nad 20 milijonov. Čehi so stavili protipredlog, naj bi si dežela iz-posodila samo šest milijonov, kar bi jej za sedanje potrebe zadostovalo ter bi pri amortizaciji prihranili nad osem milijonov goldinarjev. Nemški predlog je obveljal.

V gališkem deželnem zboru se je vnela živa razprava mej poljskimi liberalci in plemenitaško konservativno stranko. Liberalci so konservativcem očitali, da pri volitvah jako krivično in nasilno postopajo ter da je vlada v tem pod-pira. Večina deželnega zbora je potrdila izvolitev nekega plemenitaša, ki je zma-gal samo s par glasovi. Konservativci so volilce mamili s pijačo in denarjem in samo na ta način so si priborili neznamno večino. Vlada je konservativce podpirala, kajti na pritožbo liberalne stranke je po-slal namestnik v dotični kraj dvornega svetnika Losa, katerega poročila je vladi in večini evangelijski, proti kateremu ne po-maga ni ugovor in pritožba. Pač res bi bil čas, da se uvede posebno sodišče za volilne zadeve.

V tirolskem deželnem zboru stavili so vsi italijanski poslanci predlog, naj se de-žela razdeli na dvoje t. j. naj se Trentin-sko odtrže od Tirolskega ter naj se mu dovoli samostalen deželni zbor. Predlog je uže bil v prvem čitanju na dnevnem redu. Zanimivo bode, kako bodo nemški liberalci postopali v tem slučaju, nemški klerikalci mu bodo nasprotovali.

V odboru za predlog Barčičev o zje-dinjenji Dalmacije s kraljevino Hrvat-sko in Slavonijo, zavrgla je večina predlog, češ da še ni pravi čas za to, in da seda-nja madjarska državna ideja ne dopušča tega. Ti Madjaroni so res presérni ljudje, kakor kaže se kar vesele, ako morejo služiti Veliki Madjariji.

V ogerskem državnem zboru je stavil poslanec Iranyi predlog, naj se posadi honvedskega ministra Fejervaryja na ob-tožno klop. Predlog so podpisali skoro vsi opozicijonci. Svojega predloga ni po-slanec še utemeljeval. Kakor smo uže po-ročali neso Madjari zadovoljni s tem, da je naslov vzajemne vojske premenjen in da bodo zanjprej vsi tajni svetniki in dvorni dostojanstveniki nosili naslov c. in k. r. Madjari, in to tudi oficijozni Madjari za-htevajo, naj si kralj osnuje poseben oger-ski kraljevi dvor s posebnimi dvornimi dostojanstveniki itd. Radovedni smo, kaj bodo še zahtevali ti gospodje. V Buda-pešti je izšla brošurica, katero je brzkone spisal državni poslanec Bekšic. V tej bro-šuri dokazuje imenovani gospod, da je liberalna stranka pod vodstvom Tisze ne-obhodno potrebna za obstanek in razvoj Madjarske. Pisatelj pobija mnenje, da Mad-jarom ne preti nevarnost germanizacije ter podaje statistične podatke o razdelitvi ve-

leposestva. Pravi tudi, da morajo Mad-jari na vso moč pobijati federalistične ideje, ki se tako mogočno širijo v Avstriji, kajti te so jim silno nevarne. Poteguje se za odpravo fideikomisov, katera imajo se-daj na Ogerskem nad štiri milijone jehov zemlje. Zahteva socijalno reformo in po-speševanje velikih obrtnih mest, v katerih bi vladali Nemci in Madjari.

Vnanje dežele.

R u s k i listi obračajo svojo pozornost na uspehe madjarske politike. V premeni naslova vzajemne vojske vidijo ruski listi daljni korak v seperatističnih težnjah mad-jarskega šovinizma; z druge strani pa mi-slijo, da to ni v korist „ligi miru“. „No-voje Vremja“ mislijo, da bode to Slo-vane še bolj spodbujalo, da bode skrbeli za se. „Kakor je znano“, piše omenjeni list „začelo je uže v Dalmaciji in Hrvat-skem gibanje, ki je prvi poskus upreti se madjarizaciji; nadjati se je, da čim bolj se bodo kazale težnje madjarskih separa-tistov, tem odločnejše se bode razvijalo omenjeno gibanje z federalističnim giba-njem vred, na čelu katerega stoji Mla-dočehi“.

K o b u r g je bil nekoliko časa v Mo-nakovem in tudi na Dunaju. Ako se o pravem času ne povrne, odprl bode mini-ster Stambulov sobranje. Uspeh Kobur-gove poti je še nepoznat. Težko pa, da se mu je posrečilo isposlovati posojilo.

N e m š k a vlada bode letos zahtevala silne svote za vojsko. Izredni troški bodo veliki, ker kani vojno ministerstvo osno-vati več novih topničarskih polkov. Od 1882. do 1888. leta potrosila je Nemčija nad 2000 milijonov mark za vojsko. Redni troški za vojsko znašajo sedaj na leto nad 600 milijonov mark izredni so pa malo manjši. V nedeljo se je poročila nemška princesa Sofija, sestra nemškega cesarja z grškim prestolonaslednikom. V Atenah je zbrana skoro vsa hohencollerska cesarska rodbina. Nemški cesar poda se potem iz Aten v Carigrad, spremljal ga bode grof Bismark.

Nova francoska zbornica šteje sedaj, ko so tudi v kolonijah izvoljeni po-slanci: 365 republikancev, 172 monarhi-stov in 38 Boulangistov. Skoro polovica poslancev je novih. Prvi boj bode za iz-volitev predsednika zbornice, kajti vsaka republikanska stranka stavi svojega kan-didata. Vlada kani omejiti tiskovno svo-bodo. To namero hudo obsojajo monar-histični listi, kar je najbolj čudno. Tudi radikalcii očitajo vladi, da je segla po naj-slabši naredbi propale monarhije ter hoče ukovati v spono časopisje, katero je re-publika osvobodila. Omeniti moramo, da na Francozkem ne plačujejo listi koleka, da nemajo kaveije in da je nikdo ne cen-zurira torej tudi ne konfiskuje, naj pišejo kar hočejo. Tudi ni treba prijaviti obla-stvom, ako kdo hoče izdajati list. Ako hoče torej vlada to neomejeno svobodo nekoliko prikratiti, to izvestno ne bode škodilo državi.

D O P I S I.

Iz Rojana 28. oktobra. [Izv. dopis.]

Večkrat smo uže tožili v Vašem cenjenem listu, kako se dela tukaj za uničenje slo-venske šole. Magistrat, oziroma njegovi organi so brezozirni v izbiranju sredstev, ki jim pomagajo v dosego njih pogubnega namena. Z grožnjami in prošnjami maličijo slovenske stariše, da upisujejo svoje otroke v italijanske razrede mesto v slovenske. A tudi v šoli ima gospod vodja „slavno-znani“ Bonin izvrstno politiko, ki mu pri-pomore do cilja. On zna na otroke tako „silno uplivati“, da se temu uplivu čisto-krat radi umaknejo ter prestopijo na laški oddelek. Žalibog, da ni pri nas najti no-benega moža, ki bi se znal krepko vsta-viti takemu „vplivu“. Naše ljudi najbolj

straši to, da morajo v tem slučaju na ma-gistratu iskati pravice. Lahko si mislite, kako magistratski gospodje sprejmejo ta-kega slovenskega očeta, ki pride tožiti njih ljubljenska in glavnega zastopnika njih ideje. Gospodje so silno grobi in z gro-bostjo odpravijo vbozega človeka ter ga spravijo ob ves pogum, da bi še nadalje zahteval pravice. Prava desna roka tega voditelja naše šole je nova učiteljica na naši šoli. Ona poučuje tudi ročna dela. Deklice ne razumejo nič italijanski, samo je d n a nekoliko govori. A gospodična ni zato obupala. „Do konca leta bodo govo-rile vse italijanski, jaz bom za to skrbela.“ Tako se je pobahala ta gospodična in v tem smislu je uže pričela svoje delovanje. Hoče nam pomagati, osrečiti nas z itali-janščino. Mi teh blagrov ne maramo. Ko-likor je nam italijanščine treba, bodedo se jej že sami priučili, zato naj učiteljica na slo v e n s k e m oddelku nikar ne skrbi. Briga naj se za to stvar, da bode otroke dobro poučevala, politiko pa naj pusti doma. Sploh pa bi prosili naše poslance, naj sta-vijo v deželnem zboru interpelacijo glede postopanja nekaterih učiteljev na okoličan-skih šolah. Ali smo uže res tako malo-vredni, da nam sme slavni magistrat dajati samo take učiteljske moči, katerim je ita-lijanstvo in samo italijanstvo na misli? O tem morajo naši zastopniki v mestnem zboru spregovoriti resno besedo!

Domače vesti.

Prihodnja številka našega lista izide radi praznikov mesto prihodnjo soboto — v petek dne 1. novembra.

Predsedništvo političnega društva „Edinost“ bode imelo odborovo sejo v ne-deljo dne 3. pr. m. ob 10 uri predpoludne v prostorih delalskega podpornega društva (Via Molin Piccolo št. 1.) h katerej vabi vse odbornike, da se je vdeležé.

Plemeniti dar. Cenjeni rodoljub vele-posestnik gospod Fran Kalister blagovolil je pokloniti „Dijaškej kuhinji“ 50 gold. Za plemeniti dar se mu izreka najtoplejša zahvala.

Priznanje in zahvala. Dvorni tajnik švedskega kralja poslal je zahvalno pismo našem rojaku g. dr. K. Glaserju, ki je poslal svoj spis „Altnordisch“ švedskemu kralju Oskarju II. kot častnemu predsed-niku osmega mednarodnega shoda orijen-talistov.

Volilni shod na Občinah. V nedeljo na shodu volilnih mož ni bil še določen kandidat za V. okraj, ampak se je sprejel predlog, da se odbor političnega društva dogovori z uplivnimi možmi tega okraja o osebi kandidata, katerega potem proglasi.

Popravek. Ker smo zadnjič po pameti javili v našem listu, da bode v nedeljo 26. t. m. volilni shod in proglašenje kandidata za V. in VI. volilni okraj, na Občinah, popravljamo to pomoto, s tem, da je bilo pri odborovi seji društva „Edinost“ skle-njeno, da se le za V. okraj skliče volilni shod na Občine in da za VI. okraj se pri-pusti lokalnemu volilnemu odboru odločitev dneva, za kar se je uže predsedništvo omenjenega odbora odločilo, namreč skli-cati sejo v nedeljo 3. t. m. ob 3 urah popoldne v gostilni gosp. Ivana Godine na Proseku.

Za družbo sv. Cirila in Metoda so darovala: G. K. 33 in L. M. 33. nvé.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti oziroma za otroški vrt v Rojanu, se je nabralo v krémi „Pri društvu“ v Barkovljah v nedeljo 27. t. m. 2 gld. 10 kr. — Iz pušice dotične podružnice v uže ime-novani krémi pa 1 gld. 14 kr.

Slovenski otroški vrt družbe sv. Ci-rila in Metoda se opré, ako ne pride vmes kaka druga zapreka, dne 19. pr. meseca namreč: na imendan presv. cesarice. Ogle-dali smo si poslopje ter izraziti se moramo tudi mi o njem prav ugodno kajti primernej-

ših prostorov si odbor ni mogel vdobiti. Od-bor vsestranski deluje in nakupuje vse po-trebno, da se po končanem popraviljanju vrt slovesno in nemudoma odpre. Zeleti bi bilo, da bi se tudi Rojančani nekoliko bolj pobrigali za ta velekoristen zavod, ki bode gotovo veliko koristil nežni mladini in tamošnjemu prebivalstvu sploh.

Deželni zbor istrski. V sedmej seji dne 26. t. m. predlaga dr. Laginja reso-lucijo gledé zemljiške odveze, koja se sprejme ter odda finančnemu odseku. Po-slanec dr. Volarič interpeluje vlado gledé volitev v lošinjskem okraju. Deželni pred-sednik interpelacije noče sprejeti ker je podnešena izključljivo v hrvatskem jeziku brez italijanskega prevoda. Dr. Volarič in Laginja zahtevata, da deželni podpred-sednik raztolmači vsebino interpelacije in protestira proti postopanju dr. Campitel-ija. Interpelacija poslanca Mandića gledé gimnazije v Pazinu se zavrača iz enacega razloga. Sklepni račun zemljiške odveze za l. 1888 s prihodkom gold. 158.604 in troški gold. 155.439 kakor tudi račun dež. zaklada z dohodki gold. 476.727 in troški 430.767 se odobrijo. Verificira seizvolitev poslancev Wassermanna in Doblanovicha. Prihodnja seja bode 5. novembra.

Batrahiomahia. Dogodki v poreškej deželni zbornici jako neugodno upljivajo na živčevje lahonske gospode v Istri in v Trstu. Dopisnik iz Istre v „Mattino“ od 26. t. m. kaj bridko toži žalostno pre-membo v zbornici sv. Franciska, kjer je od nekdanj donela lepozvoneča italijanščina ter zavrača krivdo novega prizora, da je dež. podpredsednik dober Slovan, da je v dež. odboru en slovanski član, da se postopi slovanska manjšina govoriti v zbor-nici v tujem, neumljivem jim jeziku itd. — vso krivdo teh „žalostnih“ dogodkov zavrača istrski Lahonček na neke „patriot-ti che seguono una falsa e rovinosa po-litica per il paese i quali rimasero calmi e tranquilli dinanzi al discorso bilingue del rappresentante governativo“ patrijote, ki mirno požirajo nestrpnost in prena-petost slovanske manjšine itd. — Torej vsi italijanski poslanci v Istri, ki se ka-žejo celoma intolerantne proti nam Slo-vanom, te poslance in starega skrajno strankarskega deželnega predsednika, krivi lahonska gospoda, da ne vedo postopati proti Slovanom. Mattinovemu dopis-niku bilo bi menda najljubše ako bi se v deželnej zbornici v Poreču slovanski po-slanci smeli „brevi manu“ postreljati ali povesiti na strop. Lahonski strastnež želi, da bi v zbornici zopet na dnevni red pri-šli nekdanji izgredi, ki jih je prirejela poulična druhal združena na galeriji. Neka žival se res najrajše valja po blatu. —

Prvi občni zbor novo ustanovljenega pevskega društva „Zarja“ v Rojanu bode se vršil v nedeljo dne 3. nov. ob 4. uri pop. v gostini g. M. Bole-ta v Rojanu po sle-dečem dnevnem redu: 1. Nagovor pred-sednika; 2. Poročilo tejnika; 3. Poročilo blagajnika; 4. Vpisovanje novih udov; 5. Posamezni nasveti in 6. Volitev novega odbora. Ker je osnivanje enacih društev v narodnem obziru tu v bližini Trsta velike važnosti, upamo, da se tega prvega občnega zbora udeleži obilno domačih in mestnih gospodov ter da v obilnem številu k društvu pristopijo.

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu. Pravila tega novega, uže petega enacega društva v obližju Trsta, potrdilo je tukaj-snje c. kr. namestništvo z odlokom št. 15835 od 19. t. m. Društvo tedaj obstaja sedaj postavno. Mnogo se bilo boriti, da se to novo društvo ustanovi; dotični odbor moral je premagati marisikako oviro in bojazen. Preveč je uže naš okoličan udan nasprot-nim nazorom in prevlada ga neka nespametna boječnost pred našimi zagrizenimi nasprotniki — Lahii. Marisikdo je koj za-četkom obupoval in ugovarjal, ker je bil hujskan po nekaterih nespametnih omah-ljivcih. V Trstu živimo na Avstrijskej in svojej zemlji; slavna naša vlada zatrjuje

tudi nam, kakor vsem drugim narodom enake pravice; 40.000 nas je v okolici in mestu in naša prava spoznavajo državni zakoni. Je-li se moramo mi udati nespametnim željam nekaterih strahopetnežev in odpadnikov; ali hočemo tu delati z mestnim magistratom za polasčenje slovenske okolice? Nikakor ne. Pravice katere so nam pripoznane od iste vlade moramo gojiti ter upotrebiti. V naobrazbo,oliko in krepjenju narodne zavesti in prosvete pripomore največ petje. Ubran pevski zbor z krasnim napevom v milem meternim jeziku oblaži srce in navduši še tako trdega človeka ter ga spodbode za pravično in postavno stvar, da spoštuje in ve ceniti svoj mili slovenski jezik in svoje starodavne običaje in šege. Ako so naši pradedje vedeli nam ohraniti dragocen zaklad — slovensko govorico nespremenjeno, ko smo mi po njih podedovali: ni-li naša sinovska naloga in dolžnost, da gojimo to cvetico ter ostanemo verni svojemu slovenskemu narodu? Dá, neznáčajnež, nevredna kukavica je oni, kateri zameta svoj jezik in običaje, katere je podedoval od svojih starišev in pradedov; nespameten in neumen je oni, kdor deluje v strahu pred lahonskim magistratom v potujčevanje svojega rodu. Magistrat in lahonska „gospoda“ nista vsemogočna; nad njima čuva vlada. Časi se spreminjajo in tudi samovlastnemu gospodarstvu Lahonov v mestnej hiši odklenka. Mi se ne smemo zbatiti tujcev temveč, v vesti si, da tu živimo na domačih tleh, ljubimo vse kar je domače; oprimo se in gojimo slovenski jezik in krasno slovensko petje! Kdor se še pomišlja posnema naj svojega prijatelja in znanca ter naj se vpiše v novo ustanovljeno pevsko društvo „Zarja“ bodisi kot delujoč ali kot podporni ud! Ako bomo delovali po besedah pesnikovih.

Ne samo kar veleva mu stan, Kar more, to mož je storiti dolžan! Dosežemo silnih uspehov, ki bodo vsem nam v duševno korist in čast.

Mi z največjem veseljem pozdravljamo novo „Zarjo“, kojoj Bog podeli dolgo in uspešno življenje.

Knjižnici pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah so darovali ti-le gospodje: Dr. Tuma 5. Gč. na Ana Martelanc 20. Sl. Matica Slovenska 12. Drag. Martelanc 4. Jakob Pertot 3. Franjo Godnig 4. Ferd. Starec 2. in P. Mlač 1. knjigo. Srčna hvala!

Javna dražba. Dne 5. novembra bode ob 10. uri dopoldne v II. nadstropju namestniške palače v Trstu javna dražba novega šolskega poslopja za žensko učiteljske v Gorici. Klicna cena je 73.198 gl. 89 kr. Slovenski podjetniki, evo vam lepe prilike.

Mestno starešinstvo ima nocoj javno sejo. Na dnevnem redu je mej družim predlog odseka za trge, da se ustanovi v zgornjej okolici živinski semenj. Mestni Lahoni bodo ustanovitvi enacega semnja gotovo privolili, da s tem pokažejo koliko jim je na srcu blagor naših okoličanov ter da bodo imeli razlog za uspešno agitovanje pri predstojecih volitvah. Brez dvojbe se bode za nov sejm odločno potezal banski gospod, ter se s tem prikupi svojim nezavednim volilecem. O seji bomo poročali prihodnjič.

Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Gorici priredi v nedeljo dne 10. novembra v dvorani „Goriške čitalnice“ veliko besedo z gledališko predstavo, deklamacijo, sviranjem na glasovir, na gosli, na citre itd. — Posnemanja vredno.

Nasledki lahonskega hujskanja v Gorici. Dne 22. t. m. so šli štirje potepuhi ob 11. uri dopoldne iz mesta čez Gorišček po solkanski cesti ter razsajali, kakor da so pijani. Popevali so laške pesmi jako dvomljive vrednosti. Kogar so srečali na cesti, uprašali so ga, ali je Lah ali „sclaf“; če je bil Lah, pustili so ga naprej, Slovence pa napadli, pehali in tepli. Blizu gozdnega urada srečajo nekega bolehnega Slovence,

ki je šel v mesto k zdravniku, nad katerim so posebno slavno pokazali svoje lahonsko junaštvo. Komaj se jim je izvil iz rok ter pobegnil v Tončičevo hišo. Ko je gospodar Andrej Tončič slišal ta krik, priletel je z vilami proti hudobnežem, — ki se takoj vrnejo nazaj v mesto. Slovenskemu možu so popolnoma poteptali in pokončali nov klobuk. — Svoje mišljenje so pa pokazali s klici „Viva l' Italia“.

Dva moža sta naznanila policiji celo to zadevo, ki je lahonske tičke dela pod ključ. Izgovarjali in zagovarjali se bodo, — da so bili pijani. Tak izgovor ne bi smel nič veljati. Kar trezen misli, pijan povč, po znanej prilovici: V vinu je resnica.

Evo prinosa k zgodovini lahonske kulture na Primorskem!

Lahonstvo v gorici. Mestno starešinstvo v Gorici je imenovalo mestnim inženirjem s 15 proti 5 glasovi nekega Martinuzzijskega italijanskega podanika čeprav je za to mesto se oglašilo mnogo avstrijskih prosilcev. Vladin zastopnik je izjavil, da si pridržuje proti temu sklepu svoje korake. Prav je. Goriški Lahoni so v nesramnem nepotizmu in irendentizmu popolnoma enaki način tržaškim Progressovcem. Kjer gre za pomoč tujcem, italijanskim privandrovcem — imajo ti denarja preveč. V Gorici imajo še to dobro, da si vladin zastopnik pridržuje uiniti posebne korake. Pri nas se pa pošilja denar o podporo avstrijskih vojaških beguncev v Rimu in celo za monument verskega prekneuha Giordana Bruna a vlada mirno gleda, niti besedice ne črne na to očitno oberdankovanje v javnih sejah mestnega sveta. Nam se zdi, da si vlada tu pridržuje korake ko bode prekasno!

Podporno društvo za slovenske visokoolce na Dunaji ima svoj prvi občni zbor 9. novembra t. l. v Knavsovi restavraciji „zum Lothringer“ I. Kohlmarkt št. 24 v dvorani pri tleh.

Št. Jakobska posojilnica na Koroškem ima na menice izposojenih 101.508 gl., na dolžna pisma 53.675 gold., pri drugih zavodih naloženih 3200 gold. Uloge družnikov z obrestmi iznašajo 67.611 gold., hranilne uloge 81.856 gold., rezervni zaklad 8271 gold.

Vidi se iz tega, da hranilnice po drugih slov. pokrajinah lepo napredujejo — mi v bogatem Trstu pa nemamo najmanjšega denarnega zavoda!

Novi okrajni zastop Celjski prišel je povodom pregledovanja računskega sklepa za leto 1888. in proračuna za 1889. velikim goljušijam na sled, katere so se zvršile na škodo okrajni blagajni še v prejšnji dobi ko so še v okrajnem zastopu vladali Celjski „Nemci“. Komisijon okrajnega odbora, kateri je vsled tega te reči preiskoval, našel toliko in tako „sumljivega“ gradiva, da se je cela zadeva takoj odstopila kazenskej sodnji. „Sl. N.“

Ostrupljenje. Neka 17letna deklica je menda jako nesrečno ljubila; ljubimec jej je bil menda nezvest, glava pa polna romanov in družih neverjetnih dogodkov, radi česar je v svojej žalosti spila kupico strupa hoteč umreti. Dr. Mandić jej je prihitel na pomoč ter nesrečnico rešil. —

Samomor. Nek brivec šel je minoli teden na katoliško pokopališče k sv. Ani ter tamkaj na grobovih izpil čašo strupa. Ko je prišla zdravniška pomoč, bilo je uže prekasno. Dan na dan čuje se v Trstu o žalostnih samomorih radi pomanjkanja. Zgoraj imenovani zapušča pet nepreskrbljenih otrok in udov. In vendar se tukaj dosti podari v dobrotvorne namene. Ali dobrotniki dajejo denar navadno mestnemu magistratu, da ga razdeli mej uboge, koji magistrat tudi v tem jako jednostranski postopa ter podpira večinoma laške lenuhe in postopače ali nekatere ženske, kojim delo smrdi! —

Ponesrečena planinca. Dva turista iz Gradca sta hotela 21. t. m. doseči greben

Croda rossa, preko katerega ni dosedaj še nikdo prišel. Bila sta zvezana z vrvo ter plezala na rob; ali zdrsne se jeden plezalec in potegnivši z vrvo za seboj še svojega druga oba telebneto v prepad ter estaneta koj mrtva.

Ponarejeni novi goldinarji zasledili so se na Dunaju v velikem številu. Isti so še precej nespretno ponarejeni; tisk v sredini je zaplavljen in nejasen; ako se je dobro pregleda, lahko je je spoznati za ponarejene. Dunajska policija je prišla na sled ovečej družbi ponarejalcev denarja.

Vojskni troški na Nemškem. Nemški državni zbor se bode posvetoval o novem državnem posojilu od 266.7 milijonov mark. Od tega zneska se bode potrosilo 183 milijonov v vojskine namene. Pri tej priliki je važno omeniti, koliko je stala nemška vojska od l. 1886 do l. 1889. V tej dobi je požrla nemška vojska ogromno svoto 2256 milijonov mark. V petih letih je tedaj Nemška izdala skoraj jedno milijardo mark za oboroževalne namene. Navadno ima vsaka predloga v nemškej zbornici odjeka v našej avstrijskej zbornici. Evropski jež nema še zadosti igel, da bi zbadal ubozega davkoplačevalca.

Poslano. *)

Podpisana priporoča najemnikom maltarine v Lokvi, da postavijo na mesto današnjega služabnika, drugega sposobnega človeka, ker sedanji ne odgovarja zahtevam. V Lokvi, dne 27 oktobra 1889.

Marija Lukovec.

*) Za stvari pod tem naslovom je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu postava velevala.

Dunajska borisa

29 oktobra

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gl. 85 50
„ „ „ v srebru	—	—	85 65
Zlata renta	—	—	109 50
5% avstrijska renta	—	—	100 50
Delnice narodne banke	—	—	919.—
Kreditne delnice	—	—	314 25
London 10 lir sterlin	—	—	119 05
Francoški napoleondori	—	—	9 47 1/2
C. kr. cekini	—	—	5 86
Nemške marke	—	—	58 32 1/2

Slavnemu občinstvu

uljudno naznanjam, da sem odprl v ulici S. Nicoló novo pivarno

„Pri Pilsenetz“

v katerej se toči izvrstna piva od Pilsenetz, najboljše vina in napravljene izvrstnih jedil. Sl. občinstvu se tedaj najkorkejšje priporoča

4—1 Spoštovanjem FR. DANIEK.

Občinski tajniki

in druge osebe razumne, katere prihajajo mnogo v dotiko z občinstvom, spretno in zanesljivo naj pošljejo svoja prašanja radi izdatnega zasluzka, ki vedno narašča ter traje več let, na „G. A. G. 1867“ Graz, postlagernd. 8—10

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah
Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883
Glavnica društva gl. 3.300.000.—
Rezervni fond od dobičkov 536.622 02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje 150.000.—
Rezervni fond za poštjenje na premikanja vrednostnih efektov 161.500.—
Premijna rezerva vseh oddelkov 7.342.780 36
Rezerva za škodo 267 601.—
24—20 V portfelju:
Premije, ki se imajo potirjati v prihodnjih letih 16.954.118 57
Skupni znesek v h škod plačanih od l. 1838 do 1883 gl. 114.949.847 05
Urad ravnateljstva:
Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši).

ILUSTROVAN NARODNI KOLEDAR za leto 1890.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarnah J. Glontini-jevi in M. Gerber-jevi v Ljubljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah. V Trstu dobiva se v „Tiskarni Dolenc“ in „Tržaškem podpornem in bralnem društvu“.

Cena 45 kr., po pošti 50 kr.

Vsebina: Popolen koledar, kateremu so pridejana tudi slovarska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Vojvodinjo Kranjsko: Vsi deželni zastopi, deželni odborniki, deželni poslanci, mestni odborniki, načelniki uradov, e. kr. notariji, advokati itd. Splošne določbe e. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. V noči Rusalk Ogled po svetu: Dogodki v Srbiji. Razstava v Parizu. Boullanger. Orijentalna železnica. Smešnice. — Naznačila 3—5

Prave kranjske KLOBASE in druge mesnine, dobiva se pri Josip-u Urbančič-u ulici Torrente št. 10.

Brnsko sukno

za elegantno jesensko ali zimsko obleko v odrezkih po m. 310, to je 4 dunajske valje vsak kupon za gl. 4.30 iz fine gl. 7.75 iz fine gl. 10.50 iz juko fine gl. 12 40 iz najfinejše

pristine ovčje volne

kakor tudi sukno za povrtnje sukne, čestljano sukno, pleteno z a. i. l. z. sukno valjano sukno, sukno za love, tkanine iz niti, katere se daje prati, fino in najfinejše črno sukno za salone obleke itd. itd. pošilja proti povzetju iznosa rečna in sušna, jako dobro posnana tovarniška zaloga sukna
SIEGEL-IMHOF v Brnu Brunn.
Izjava! Vsa kupca je dolg 310 m. in širok 136 cm., torej zadostuje popolnoma za kompletno obleko za gospode.
Tudi se daje kolikor metrov se želi jamči se, da se odpolije natančno e. bl. go po izbranem vzoru, Uzorci zastoj in franko. 10—20

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio - Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando PER BANCONOTE: PER NAPOLEONTI:
3% e. prev. di 5 g. ni 2 3/4% e. prev. di 20 g. ni
3 1/2% „ „ „ 12 „ 3 „ „ „ 40 „
3 1/2% „ „ „ 4 mesi fissa 3 „ „ „ „ 3 mesi
3% „ „ „ 6 „ 3 1/4% „ „ „ 6 „
3 1/4% „ „ „ 8 „ 3 1/2% „ „ „ 6 „

Sulle lettere di versamento in circolazione andrà in vigore il nuovo tasso d'interesse a datare dal 13 e 20 Marzo a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbonando il 2 3/4% di interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a f. 20.000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) Sincarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso di assegni, cambiali o coupons, verso 1/8% di provvigione.

c) Accorda ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 1/2% e 5% della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4% dell'i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 20—24 Trieste, 83 Marzo 1888.